

NETFLİX SİNEMASINDA HİRİSTİYAN SEMBOLİZMİ

Dr. Yasin ÖNER

EskiYeni Yayınları: 177

NETFLİX SİNEMASINDA HİRİSTİYAN SEMBOLİZMİ

Dr. Yasin ÖNER

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Temmuz 2023

ISBN: 978-625-7673-89-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

NETFLIX SİNEMASINDA HİRİSTİYAN SEMBOLİZMİ

Dr. Yasin ÖNER

Ankara 2023

Dr. Yasin ÖNER

1991 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Diyarbakır'da yaptı. 2014 yılında Dicle Üniversitesi'nden mezun oldu. 2018 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda, "Mevdudî'nin Tefhimu'l-Kur'an Adlı Eserinde Hıristiyanlıkla İlgili Bilgilerin Dinler Tarihi Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışmayla yüksek lisansını tamamladı. Aynı yıl Dicle Üniversitesi'nde doktora eğitime başladı ve 2023 yılında hazırladığı, "Sinemada Dini Sembolizm: Netflix Filmlerinde Hıristiyanlık" adlı tezle doktorasını tamamladı. Yazarın Hıristiyan sembolizmi, din ve sinema, dijital ortamda misyonerlik hareketleri ve yeni dini hareketler üzerine yazdığı makaleleri mevcuttur. Diyarbakır'da Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmenlik yapmaya devam eden yazar, evli ve iki çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	13
Çalışmanın Konusu ve Sınırları	15
Çalışmanın Amaç, Yöntem ve Kaynakları	18

BİRİNCİ BÖLÜM

SİNEMA, NETFLİX VE DİNİ SEMBOLİZM	23
1.1. Tarihsel Süreçte Sinema	24
1.1.1. Sinemanın Başlangıcı: Modern Dönem	24
1.1.2. Postmodernizm ve Sinemanın Yeniden Biçimlenmesi	32
1.1.3. Sinemada Dijitalleşme ve Dijital Platformlar	35
1.2. Dijital Bir Sinema Platformu Olarak Netflix	41
1.2.1. Netflix: Dijital Boyutta Kuruluşu	42
1.2.2. Netflix ve Sinema: Uygulama ve İçerik Analizi	48
1.2.3. Netflix'in Hedef Kitlesi ve Yöntemi	53
1.3. Sinemanın Anlatım Gücü: İnsan ve Toplum Üzerindeki Etkisi	59
1.4. Sinema ve Din İlişkisi	65
1.5. Sembol Ve Din İlişkisi	75
1.5.1. Kavramsal Olarak Sembol ve Özellikleri	75
1.5.2. Dini Sembolizm	82

İKİNCİ BÖLÜM

HİRİSTİYAN SEMBOLİZMİ	89
2.1. Hıristiyan Sembolizminin Tarihsel Kökleri	91
2.2. Kutsal Kitap'ta Sembolizm	93
2.3. Hıristiyan Tanrı İnancında Sembolizm	97
2.3.1. Baba (Göksel Babamız)	99
2.3.2. Oğul (Tanrı Oğlu)	101
2.3.3. Kutsal Ruh (Tanrı'nın İcra Yönü)	105
2.4. Hıristiyan Evren ve İnsan Algısında Sembolizm	107
2.4.1. Yaratılış	108
2.4.2. Asli Günah ve Düşüş	109
2.4.3. Hıristiyan Kurtuluş Fikrinde Sembolizm	113
2.4.4. Hıristiyan Eskatolojisinde Sembolizm	115
2.5. Hıristiyan Sembolizminin Merkezi: İsa Mesih	119
2.5.1. İsa'yla İlgili Merkezi İnançlarda Sembolizm	120
2.5.2. İsa Mesih'in Hayatı Çerçevesinde Bakire Meryem Sembolizmi	126
2.5.3. Hıristiyanlıkta Mesih İnancı ve Sembolizm	128

2.5.4. İsa Mesih: Hayat Ağacı Sembolizmi	132
2.6. Hıristiyan Ayinlerinde Sembolizm	133
2.6.1. Sakramentler	133
2.6.2. Diğer Ayinler	138
2.7. Hıristiyan Mekân Algısında Sembolizm	144
2.8. Obje, Şekil ve Renklerde Hıristiyan Sembolizmi	150
2.9. Bitki ve Hayvan gibi Varlıklarda Hıristiyan Sembolizmi	161

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NETFLİX YAPIMLI FİLM VE DİZİLERDE HIRİSTİYAN SEMBOLİZMİ	173
3.1. Hıristiyan Kutsal Kitap Fikriyle İlgili Sembolizm	175
3.1.1. İlham Kaynağı Olarak Kutsal Kitap	176
3.1.2. Özgürlük Müjdecisi Olarak Kutsal Kitap	183
3.2. Tanrısal Varlıklarla İlgili Hıristiyan Sembolizmi	187
3.2.1. Tanrı: Yeryüzüne İnen Baba Figürü	189
3.2.2. Şeytan Fikrinde Algısal Dönüşüm	195
3.2.3. Yeryüzüne İnen Göksel Varlıklar (Kutsal Kitap'ın Önemli Figürleri)	200
3.3. Hıristiyan Kurtuluş Fikri ve Eskatoloji Sembolizmi	205
3.3.1. Kurtuluşun Kapsamıyla İlgili Söylemler	206
3.3.2. Günahın Arınma Anlamında Çarmıh	211
3.3.3. Cennet ve Cehennem	217
3.4. Kurtarıcı Mesih Düşüncesiyle İlgili Sembolizm	220
3.4.1. Amerikan Tarzı Sentez Bir Mesih: El-Mesih	221
3.4.2. Sosyal Adaletsizliğin Zorunlu Sonucu Olarak Mesih	228
3.5. Kara Mizah Bağlamında İsa'yla İlgili Merkezi Olaylarda Sembolizm	234
3.5.1. İsa'nın İlk Günahı	235
3.5.2. Son Akşam Yemeği	240
3.6. Koruyuculuk ve Kadınsallık Ekseninde Meryem Figürüyle İlgili Sembolizm	244
3.6.1. Korunaklı Bir Yuva: Meryem Ana	245
3.6.2. Mitolojik Bir Anlatı Unsuru Olarak Meryem	249
3.6.3. İdeal Bir Kadın Profili Olarak Meryem	252
3.7. Hıristiyan Kutsal Mabet Anlayışıyla İlgili Sembolizm	255
3.7.1. Mabet Anlamındaki Kiliseyle İlgili Sembolizm	256
3.7.2. Cemaat Anlamındaki Kiliseyle İlgili Sembolizm	260
3.7.3. Sesin İlahi Ritmi: Kilise Müziği	263
3.8. Sakramentlerle İlgili Sembolizm	266
3.8.1. Vaftiz	267
3.8.2. Evharistiya (Ekmek-Şarap Ayini)	271
3.8.3. Günah İtirafı	274
3.8.4. Evlilik	278

3.9. Olumlu ve Olumsuz Temsil Noktasında Hıristiyan Din Adamlarıyla İlgili	
Sembolizm -----	280
3.9.1. Netflix'in Örnek Din Adamı Profili: Papa I. Francis -----	281
3.9.2. Şeytan Çıkarıcı Din Adamı Profili -----	289
3.9.3. Olumsuz Örnek Taşıyan Din Adamı Profili -----	295
3.9.4. Kilise İçi Problemlere Yol Açan Büyük Günahları İşleyen Din Adamı Profili--	302
3.9.4.1. Eşcinsellik -----	303
3.9.4.2. Pedofili-----	310
3.9.4.3. Cadı Avı Meselesindeki Kadın Karşıtlığında Din Adamlarının Rolü --	316
SONUÇ -----	327
KAYNAKÇA -----	333

“Perde büyülü bir dünyadır. Öyle bir gücü vardır ki duyguları başka hiçbir sanat formunun yanına bile yaklaşamayacağı bir şekilde ortaya çıkarır.”
(Stanley Kubrick)

ÖN SÖZ

Batı sanat anlayışına kaynaklık eden en önemli unsurların başında Hıristiyanlık gelmektedir. Bu dine ait yaratılış kurgusu, günah ve kefarete inancı, kurultuş teolojisi, kurtarıcı fikri, kıyamet beklentisi, Cennet ve Cehennem tasvirleri veya İncillerde İsa'nın diliyle aktarılan sembolik hikâyeler günümüze kadar birçok sanat yapıtına esin kaynağı olmuştur. Geçmiş dönemlerden başlamak üzere resim, heykel, tiyatro, edebiyat, müzik ve mimari gibi alanlarda varlığını ciddi anlamda hissettiren Hıristiyanlık, bu baskın karakterini sinemada da göstermiştir. Tarihi XX. Yüzyılın son dönemlerine dayanan sinemanın insan ve toplum üzerindeki aksiyonu daha ilk zamanlardan itibaren Hıristiyanlığın ilgisini çekmiş ve halihazırda bir misyon hareketi olan bu din, sinemayı kendi mesajını ötekine aktarma noktasında bir kanal olarak kullanmıştır. Öte yandan sinema da Hıristiyanlığın güçlü hikâyesini, karakterlerini ve sahip olduğu geniş demografik yapıyı kullanarak daha fazla izlenme oranlarına ulaşmayı hedeflemiştir.

Günümüzde sinema, dijitalleşmenin entegrasyonu ile birlikte devasa boyutlardaki salonlardan avuç içi büyüklüğündeki akıllı telefonlara sığabilecek düzeye gelmiştir. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte birçok alanda olduğu gibi sinema sektöründe de yaşanan bu evrimsel değişim sinemanın mevcut gücünü daha da artırarak etki alanının genişlemesine olanak tanımıştır. Bu anlamda sinemanın dijital taşımasına öncülük eden Netflix de pazar payının büyük kısmını elinde tutmuştur. Netflix'in bu adımı sayesinde internet ağının ulaştığı her yerde daha fazla kişi daha kısa sürede sinemaya erişme olanağı elde etmiştir. Hıristiyanlık gibi sinemayı aktif kullanan dinler için bu durum kendini anlatma ve hatırlatma hususunda oldukça geniş imkânlar ortaya çıkarmıştır. Bu sayede Hıristiyanlık neredeyse her bir unsuruyla izleyici karşısına çıkmış ve tarihinde hiçbir şekilde erişemediği kadar büyük bir misyon hareketine sahip olmuştur.

Çalışma Netflix'in Hıristiyan sembolizmi üzerinden gerçekleştirdiği Hıristiyanlık yorumunun anlaşılması için giriş ve üç bölüm şeklinde planlanmıştır. Çalışmada ulaşılmak istenen temel hedef bir yandan Hıristiyan sembolizmini bütünsel ve detaylı bir şekilde işlemek diğer yandan Netflix'in orijinal yapımlarında izleyiciye aktarılan bu sembolizm aracılığıyla Hıristiyanlığın kendini gösterme biçimini değerlendirmektir. Çünkü bu yapımlarda Kilise adına günah itirafında bulunarak onun birçok suçtan arındırılmasına, geçmişte olduğu gibi konsil toplamadan sadece sinemanın gücünü kullanarak birtakım değişik-

likler yapılmasına ve misyonerlik faaliyetleri kapsamında Netflix'in yaygın ağının erişebildiği her yere Hıristiyan mesajının ulaştırılmasına imkân sağlanmaktadır.

Yasin ÖNER
Diyarbakır 2023